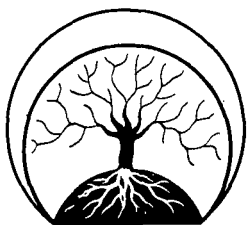

Uit de natuur- en milieubescherming

Milieubescherming stuit op weerstanden

Fundamentele vernieuwing blijft uit

In haar zojuist verschenen verslagboek over de jaren 1975 en 1976 constateert de Stichting Natuur en Milieu:

'De zegeningen van onze materiële welvaart en de daarop geënte voordelen van de verzorgingsstaat worden als vanzelfsprekend ervaren. Maar wanneer voor de oplossing van grote maatschappelijke vraagstukken op langere termijn 'offers' moeten worden gebracht, blijkt een pijnlijk gemis aan verantwoordelijkheidsgevoel, aan solidariteit, aan de bereidheid een stap terug te doen of zelfs dat in overweging te nemen'.

Een voor de milieubescherming moeilijke periode, waarin ook in het overheidsbeleid geen fundamentele vernieuwing is doorgebroken ten aanzien van schaarse natuurlijke hulpbronnen en een kwetsbaar milieu. Integendeel: de economische malaise en de toenemende werkloosheid hebben bij het publiek de welwillende aandacht voor milieu-activiteiten die er was in het begin van de jaren zeventig doen omslaan in een zekere onverschilligheid en hier en daar zelfs in irritatie.

Dat is niet verwonderlijk, omdat de milieu-organisaties zich meer en meer zijn gaan bezighouden met het blootleggen van de maatschappelijke oorzaken van het milieubederf. Bestaande maatschappelijke waarden en gevestigde normen worden ter discussie gesteld of afgewezen,

wat reactie en weerstanden oproept. Men tracht de 'milieu-fanatici' te isoleren, terwijl de laatsten juist een integratie van hun doelstellingen in de samenleving voorstaan.

Mentaliteitsverandering nodig

'Natuur en Milieu' constateert dat onze moderne samenleving steeds afhankelijker wordt van de voortbrengselen van technisch vernuft met hun dikwijls niet in alle consequenties voorspelbare ontwikkelingen en toepassingen. Kenmerkend is een toenemende schaalvergroting, gepaard gaande met een zeker massificatieproces. Kenmerkend is ook de niet aflatende prikkeling tot prestatie, tot productie en consumptie, tot *meer* - zonder dat acht wordt geslagen op de voor de hand liggende gevolgtrekking dat méér van het een vaak leidt tot minder van het ander: minder privacy, minder zuivere lucht, minder contact met de natuur, minder ruimte, minder energie en snelle uitputting van de natuurlijke hulpbronnen.

Het arbeidsveld van de moderne natuur- en milieubescherming is ruimer dan het nu hier, dan daar neutraliseren van tastbare schadelijke gevolgen van deze ontwikkeling. Zij acht het ook haar taak schaarsten te voorkomen en de wezenlijke oorzaken van de milieuproblemen op te sporen en zichtbaar te maken. Alleen daardoor kan een brede mentaliteitsverandering en een fundamentele beleidsombuiging worden bereikt.

Het actiewerk van de afgelopen twee jaar heeft stellig successen opgeleverd, maar ook vele teleurstellingen gebracht, juist door de groeiende tegendruk. Beslissingen als die over Dollard en Oosterschelde waren zeker materieel belangrijk en principieel hoopgevend, maar hebben ook duidelijk gemaakt dat herbezinning en vernieuwing enorme weerstanden oproepen en dat slechts weinig bestuurders vol-

doende durf en uithoudingsvermogen bezitten om dergelijke zaken tot een goed einde te brengen.

Consumptie gaat door

Het optreden van de natuur- en milieubeschermers heeft niets te maken met een hang naar grootmoeders tijd, maar alles met de toekomst. De actie van de kerken 'Op weg naar een nieuwe levensstijl' en oproepen van vele derde-wereld-organisaties illustreren dat ook elders behoefte wordt gevoeld aan een op de toekomst gericht bewustwordingsproces, waarin - uit overwegingen van solidariteit en rechtvaardigheid - een zuinig omspringen met schaarse goederen centraal staat.

Helaas mankeert het velen aan voldoende informatie over deze achtergronden. Deze informatie is voor het grote publiek een schaarste-artikel omdat sommige grote media groot zijn geworden en slechts groot kunnen blijven door het bieden van 'wegwerp'-informatie. Daarin is te weinig plaats voor serieuze onderstromen; wél voor consumptiebevorderende reclame.

Milieuwetten worden slecht nageleefd

Het is met de naleving van de milieuwetten treurig gesteld. 75% van de bedrijven heeft geen of geen juiste hinderwetvergunning. Als hierin geen verbetering komt en er een soortgelijke situatie zou ontstaan voor de andere milieuwetten verliezen de vergunningstelsels hun zin. Vooral semi-overheidsbedrijven zoals elektriciteitsmaatschappijen houden zich niet aan de vergunningenprocedures van de Wet inzake de luchtverontreiniging. Op grond hiervan heeft de Stichting eind vorig jaar aan Gedeputeerde Staten van Gelderland en Noord-Brabant gevraagd om stopzetting van de bouw van elektriciteitscentrales in Nijmegen en Geertruidenberg zolang de vereiste milieuvergunningen niet waren verstrekt. Deze actie bleef zonder resultaat. Aan de officieren van

justitie is verzocht in deze gevallen op te treden wegens wetsovertreding.

Ook in de toekomst wil Natuur en Milieu, samen met andere organisaties, steeds meer gaan aandringen op toepassing van het strafrecht bij milieudelecten. De Stichting maakt zich zorgen over het feit dat de nieuwe grote centrales die nu worden gebouwd nog steeds niet worden voorzien van apparatuur om zwaveldioxyde te verwijderen uit de rookgassen. De groei van het energieverbruik en de omschakeling van aardgas op kolen en olie vraagt om maatregelen ter beperking van de uitwerpen van zwaveldioxyde en stikstofdioxyden. Van enige voortvarendeheid bij het treffen van die maatregelen valt echter nog niets te bespeuren.

Lucht, water en bodem blijven vuil

Het verkeer blijft eveneens een belangrijke bron van luchtverontreiniging. De eisen waaraan auto's moeten voldoen worden in sterke mate bepaald door in Europees verband gemaakte afspraken en de 'autolobby' in Europa is zo sterk dat deze eisen zeer veel lager zijn dan die in Japan of de Verenigde Staten.

Ook het oppervlaktewater is nog verre van gezond. De meeste beheerders hebben nu hun waterkwaliteitsplannen gereed. Exacte gegevens over de afvalwaterproductie van bedrijven en met name van de moeilijk afbreekbare, soms giftige stoffen daarin ontbreken echter veelal. De indruk bestaat dat sommige kwaliteitsbeheerders nauwelijks weten welke kwalijke stoffen door wie en waar in het open water worden gebracht.

Een landelijk plan voor de aanpak van de afvalproblematiek is nog niet in zicht. De aanhoudende stroom van (pers)berichten over afvalschandalen toont aan dat het bedrijfsleven al te gemakkelijk denkt aan de bodem als mogelijke ontvanger van afvalstoffen. Het ontbreken van een wettelijke regeling ter bescherming van de bodem is hier zeker debet aan.